

SCRIPTORUM VETERUM DE JOANNE TESTIMONIA.

B. Lanfrancus Cantuariensis archiepiscopus in epistola ad Joannem II Rotomagensem archiepiscopum.

Domino merito sanctitatis insigniter efferendo Joanni Normannorum archiepiscopo, Lanfrancus indignus vocari episcopus, bene ceptis meliora connectere. Quiquid sanctitas vestra de stola scripsit multum mihi placuit, nec unquam displicuit; sed quod subjunxit quia ad dedicandam ecclesiam episcopus processurus sacris vestibus ex institutione episcopalis ordinis debeat esse indutus, atque in expositione ipsarum sacrarum vestium casulam possit, valde stupui, quia tale aliquid me unquam vidisse meminisse non potui. Porro quod in dandis ordinibus soli subdiacono dari manipulum perhibuistis, ubi hoc acceperitis rogo me vestris litteris instruatis; a quibusdam enim id fieri audio, sed utrum id fieri sacris auctoritatibus præcipiatur meminisse non valeo.

Ordericus Vitalis, Uticensis monachus, ecclesiasticæ Historiæ lib. v.

Hic filius Radulphi Bajocarum comitis præsul Abrincatensis Ecclesiæ fuit, et inde ad archiepiscopatum assumptus, x annis tempore Alexandri et Gregorii VII paparum claruit.

Guillelmus Pictaviensis Lexoriorum archidiaconus, in Gestis Guillelmi ducis Normannorum et reris Anglorum.

Statuit enim summe idoneos pontifices, Hugonem Lexovii, proprium fratrem Odonem Bajocarum, Joannem Abrincarum. Quorum in electione penes iudicium ejus probitas ipsorum valuit, non altitudo natalium proximorum ipsi. Joannes Radulphi comitis filius, jam pridem laicus ordine, eruditus litteris; clero, imo rectoribus cleri ad irrandus, innotuerat vita religiosa. Non illius desideria specie sacerdotalis gradus honorem, sed illum vota præsulum ambierunt collegam sibi consecrandum.

Willelmus Gemeticensis monachus, Hist. Normann. lib. vii, cap. 38.

Joannes Abrincatinsæ urbis præsul, vir ingenuitate plurimum conspicuus, sapientia spirituali feliciter imbutus, prudentia seculari summe præditus; secundum quippe nobilitatem generis, comitis Radulphi filius.

Ibidem de Rodulfo patre Joannis.

Accepit autem mulierem quamdam vocabulo Erambergam, speciosam valde, natam in quadam villa Calcini territorii, quæ dicitur Cavilla [Cachevillam]. Genuit vero ex ea duos filios, Hugonem postea episcopum Bajocensem, et Joannem Abrincatensem, qui ad ultimum fuit Rotomagensis archiepiscopus.

Ordericus Vitalis, eccles. Hist. lib. iv.

Post mortem antistitis sui Maurilii Rotomagensis Ecclesiæ Lanfrancum Cadomensem abbatem sibi præsullem elegit; et rex Guillelmus cum optimatibus suis, omnique populo libentissime concessit. Sed vir Deo devotus, et humilitati studens, tanti primatus sarcinam refutavit, et sibi ad hunc apicem toto conatu Joannem Abrincatensem præsullem præferre satagit. Porro ut canonice fieret ista conjugatio, Remam adiit, prædictæ ordinationis licentiam ab Alexandro papa impetravit; sacrum quoque pallium, unde et ipsi et toti Normanniæ gloriandum erat, cum licentia deportavit.

Joannes itaque de sede Abrincatensi, quam VII

annis et III mensibus rexerat, assumptus est; et metropolitanus Rotomagensis factus est. Hic ardore virtutum in verbis et operibus multipliciter fervebat, nimioque zelo in vita, ut Phinees, sæviebat. Quantum vero ad sæculi dignitatem attinet, magnæ nobilitatis lampade cluebat. Erat enim filius Radulphi comitis Bajocensium, qui frater fuerat uterinus Richardi senioris ducis Normannorum. Decem itaque annis metropolitanum regimen fortiter et diligenter gessit; multumque contra impudicis presbyteros pro auferendis pellicibus laboravit; a quibus, dum in synodo concubinas eis sub anathemate prohiberet, lapidibus perussus aufugit, fugiensque de ecclesia: *Deus, venerunt gentes in hereditatem tuam* (Psal. lxxviii, 1), fortiter clamavit.

Gesta archiepiscoporum Rotomagensium, ex mss. codicibus S. Marie et S. Audoeni.

Defuncto Maurilio Guillelmus rex Anglorum, Lanfrancum abbatem Cadomensem, quem postea Cantuariensi metropoli præfecit, Alexandro papæ misit, postulans ejus clementiam ut ei assensum præberet quatenus ejus auctoritate Joannem Abrincensem episcopum metropolitanæ ecclesiæ præficeret, eique, ne aliqua occasione in hoc resisteret, litteris apostolicis mandaret. Ipse vero ejus petitioni, quia devotam vidit, acquievit, et litteras inde pontifici misit. Verba quæ litteris continentur hæc sunt:

« Alexander episcopus, servus servorum Dei, Joanni Abrincensium venerabili episcopo apostolicam benedictionem. Destituta Rotomagensi Ecclesia pastore, comperimus Sedunensis episcopi, et Lanfranci abbatis relatione, te ex electione principis tui, dilectissimi filii nostri Guillelmi regis Anglorum, ob vitæ et morum probitatem ad majorem sedem promovendum, si ex auctoritate sedis apostolicæ fuerit assensus, cui Deo auctore præsidemus. Nos igitur moti illorum precibus, ob salutem illius ecclesiæ, et omnium in tuis partibus, volumus, atque dilectioni tuæ apostolica auctoritate præcipimus, ut quod divina dispensatio de te providit non contradicas, et electioni tuæ te obedientem exhibeas. Admonemus itaque fraternitatem dulcedinis tuæ [atque, dulcedinem fraternitatis tuæ], ut si in modico fuisti fidelis, in majori bene operari non desinas, populum divini verbi pabulo reficias, ut mercaris audire illam benignam vocem Domini dicentis: *Euge, serve bone et fidelis, quia super pauca fuis: i fidelis, supra multa te constituam* (Matth. xxv, 23). De cætero secretiorem animi nostri voluntatem planius audies per nostrorum legatorum veridicam relationem. »

Joannes vero ejus apostolica legatione recepta, et omnium comprovincialium episcoporum, cunctorumque etiam ejusdem ecclesiæ canonicorum electione communi consensu facta, metropolitanam adeptus est sedem. Hic vero fuit vir progenie nobilis, liberalibus imbutus disciplinis.

Anno 1061 Joannes episcopus Abrincensis mense Septembri.

Anno 1069 Maurilio succedit Joannes filius Rodulphi comitis fratris Richardi qui prius Abrincensi Ecclesiæ VII annis et tribus mensibus præfuit, et postea rogatu Alexandri papæ, concedente Guillelmo principe Normannorum et rege Anglorum, adeptus est cathedram Rotomagensis Ecclesiæ.

Anno 1079 obiit Joannes Rotomagensis archiepiscopus.

Anno ab incarnatione Domini 1079 Joannes ar-

chiepiscopus octavo [undecimo] anno regiminis sui defunctus est, et in baptisterio basilicæ ad aquilonem tumulatus est. Monumentum ejus (1) ex albo lapide factum est, in quo hujusmodi epitathium solerter insertum est.

*Metropolita tuus jacet hic, urbs Rotomagensis,
Culmine de summo quo moriente tuis:
Ecclesiæ minuuntur opes, sacer ordo tepescit,
Provida religio quem sua constituit.*

(1) Hujus nullum hodie videtur vestigium.

*Hic neglecta diu canonum decreta reformans,
Instituit castè vivere presbyteros.
Dona Dei sub eo venalia nulla fuere,
Huic et opes largas contulit ecclesiæ.
Lingua diserta, genus, sapientia, sobria vita
Huic fuit, exiguus quem tegit iste lapis,
Nona dies Septembris erat, cum carne JOANNES
Exspoliatus obit: sit sibi vera quies. Amen.*

JOANNIS

ABRINCENSIS EPISCOPI

LIBER

DE OFFICIIS ECCLESIASTICIS.

AD MAURILIUM ROTOMAGENSEM ARCHIEPISCOPUM.

I (1) Domino vere sancto, et meritis honorando, MAURILIO venerabili (2) sanctæ Rotomagensis Ecclesiæ archiepiscopo, (3) JOANNES Abrincacensis, omnium episcoporum meritis infimus, corpore et spiritu totius obedientiæ munus.

Quoniam tuæ paternitatis sanctitatem de ecclesiasticæ dignitatis profectu semper sollicitam, ejus lapsu nimio mœrore affici, sæpissimis inde mecum habitis quæstionibus comperi; hocque dolorem tibi augmentare ejus reparatione flagrante, quod vires ad hoc tuæ subtraxerat imbecillitas ægritudinis, parvitas mea tuæ sanctissimæ **2** optioni suffragari, non aliquo fastu succensa, sed pia compassione commota appellit: ut quod negligentium pastorum depravatur incuria, tuæ sanctæ religionis reparetur vigilantia. Hinc tua auctoritate fretus sententias sanctorum Patrum aggressus, diversarumque Ecclesiarum mores et consuetudines prospectans, et ea, quæ ad divini cultus officia pertinent, quodque in se mystice continent, nihilominus considerans, quamdam quasi confectionem ex ea diversitate composui, quam omnibus adhuc occultam tuæ sagacitatis repræsentato examini, ut susceptum opusculum inspicias, et inspiciendo eam, precor, diligentiam adhibeas, qua te nobis eum esse significes, quem in paternitate ac magisterio sat decenter exhibes. Tua quippe refert, ut si aliqua sint quæ valeant paterno affectu velis annuere, si vero contra, vigilantis magisterii censura corrigere. Quod si utile et ratum tua auctoritate censetur, (4) postquam de metropolitana sede stillare videbimus, cano-

B Propositum sanctæ religionis in primis oportet clericos in moribus, habitu, et incessu (5) juxta Carthaginense **3** concilium (iv, c. 44 et 45) canonicè observare: scilicet, ut clerici coronas, non abscondas, sed patentes habeant: (6) variis nec rubris utantur indumentis, cappis in ecclesia nunquam nisi nigris. Unum tempus, et una dies sit semper eis radendi. Huic præcepto inobediens districtim subiaceat correptioni. (7) Quod caput nostrum ex apostolica doctrina in superiori parte radimus, superfluas temporalesque cogitationes de mente, quæ per caput exprimitur, reseccare jubemur. (8) Per coronam capillorum, quam in inferiori parte portamus, temporalia, sine quibus præsens vita non transigitur, concordati ratione regere, et eis ordinata discretione uti admonemur. Quod ne capillorum superfluitas aures vel oculos cooperiat, sacra religio observat; ne aures cordis vel oculos ad bonum operandum sollicitudines et divitiæ hujus sæculi impediant, ut summopere provideamus, designat. Quod vero (9) barbam radimus, per quam virtus corporis designatur, nos mentis feritatem amittere, et juxta Apostolum (*I Cor. xiv, 20*) parvuli in Christo effici debere figuramur.

Hoc ergo expedito, horæ noctis et diei juxta canonicam institutionem certis temporibus observentur; et canonici ad ecclesiam **4** devote congregantur a quibus ita ut scribitur, per totum anni circum ecclesiastica officia agentur. Quia vero quatuor elementis subsistentes, Dominum nocte ac die offendimus, dignum est ut quater nocte et die in hymnis, et psalmis, et orationibus Dei omnipotentiam, antiquorum exempla sectantes, placare stu-